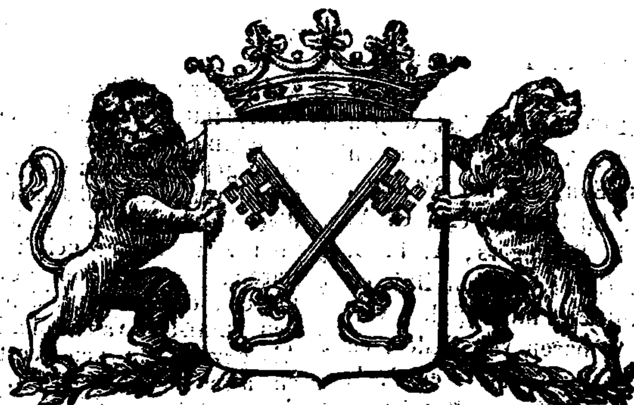
1859. N°. 84.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

VRIJDAG 15 JULIJ.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke Nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 14 Julij.

Eergisteren is te Amsterdam de 82ste algemeene vergadering geopend van de Nederl. maatschappij ter bevordering van nijverheid. De voorzitter, de hoogleeraar A. H. van der Boon Mesch, hield bij die gelegenheid eene sierlijke rede, waarin hij den toestand en de lotgevallen der maatschappij gedurende het afgeloopen jaar schetste.

In deze vergadering is door het hoofdbestuur ter tafel gebragt een werk, thans door de maatschappij uitgegeven en getiteld: *Overzigt van den staat der fabrieken in Nederland.* Dit werk bevat de statistieke opgaven aangaande het Nederl. fabriekwezen, voor zoover deze konden worden bijeenverzameld en is als eene eerste poging van dezen aard zeer belangrijk te noemen.

Na de behandeling der onderwerpen in de punten van beschrijving vermeld werden in behandeling genomen de verslagen van beoordeeling aangaande de ingezonden antwoorden op prijsvragen en andere stukken. Hiervan zijn met de zilveren medaille bekroond monsters arsenik-vrije groene verwstof van de heeren Noortveen en C°., alhier, en voorwaardelijk met de tweede gouden medaille drie gazometers, hier te lande gefabriceerd. Eene verhandeling over boterbereiding is onder zekere voorwaarden eervol vermeld, terwijl de ingezonden monsters goudvernis en het model van een dorschwerktuig onbekroond zijn gebleven.

— Door de Nederl. handelmaatschappij zijn 10 schepen bevracht, voor Amsterdam 5, voor Rotterdam 3, voor Dordrecht 1 en voor Schiedam 1.

— Bij de in het hoofdkiesdistrict Breda plaats gehad hebbende herstemming is tot lid van de tweede kamer der staten-generaal verkozen de heer C. W. Oomen, met 1020 van de 2021 uitgebragte geldige stemmen.

— Door de prov. staten van Noordholland zijn als leden der eerste kamer herkozen de heer F. van Oudermeulen en gekozen jhr. C. Hartsen, in de plaats van den heer A. F. Insinger. Door de staten van Utrecht is als zoodanig gekozen de heer J. baron Taets van Amerongen van Natewisch, in plaats van den heer J. D. C. C. W. baron d'Ablaing van Giessenburg, en herkozen jhr. mr. J. Huydecoper van Maarsseveen. Door de staten van Overijssel is herkozen mr. J. D. C. baron van Heeckeren van Wassenaar tot Twickel.

— In de legerplaats te Zeist zijn van al de bataillons, die aldaar kamperen zullen, 1 sergeant, 1 korporaal en 4 soldaten aangekomen om het terrein in gereedheid te brengen.

— Ten gevolge der benoeming van den heer J. A. Keurenaer, gepensioneerd majoor der genie in Ned. Indië, tot directeur der kon. akademie te Delft, hebben eenige docenten aan genoemde akademie een adres aan Z. M. den koning gerigt, om te verzoeken, dat Z. M. die benoeming weder intrekke. In dit adres komt o. a. het volgende voor: De directeur, zal hij zijne betrekking eenigzins waardig bekleeden, moet een man wezen van dien ruimen en wetenschappelijken blik, en onbekrompen zin voor alle degelijke kennis, die alleen door strenge oefening in eenig deel, en eene geheel wetenschappelijke vorming verkregen wordt. Wij vreezen niet aan de kunde van den benoemde te kort te doen, wanneer wij hem die eigenschappen ontzeggen, welke hij, in zijne loopbaan, moeijelijk heeft kunnen verkrijgen, en waarvan hij nimmer eenig openbaar blijk heeft gegeven. Het behoeft voor Uwe Majesteit geen betoog, dat zoodanig gemis, op zich zelve reeds, aan het onderwijs schaden kan, maar het moet ook de docenten ontmoedigen, die hunne verrigtingen aan het toezigt en de beoordeeling zien onderworpen van iemand, die zij daartoe geene andere bevoegdheid kunnen toekennen, dan die hij uit zijne aanstelling ontleent. De lust en ijver, zoo noodig voor een vruchtbaar onderwijs, moeten daardoor bij velen worden uitgedoofd.

Door dr. W. L. Overduyn, secretaris van den raad van bestuur, is ook het volgende adres aan Z. M. gerigt:

» Sire! Geeft eerbiedig te kennen, enz.

» dat de wijze, waarop hij dezer dagen uit zijne betrekking van lid en secretaris van den raad van bestuur is ontslagen, hem bijzonder heeft getroffen, als hem het bewijs leverende het vertrouwen en de gunst van Uwe Majesteit verbeurd te hebben;

» dat hij, hoezeer dan ook geneigd die koninklijke gunst op prijs te stellen, evenwel gemeend heeft daarvan voortaan de uiterlijke teekenen niet meer te mogen dragen, en hij zich dus heeft verpligt gezien het brevet en ordeteeken van den Nederlandschen Leeuw aan de kanselarij terug te zenden.

» Sire! ook zonder dat ordeteeken zal ik de spreuk daarvan niet vergeten: *Virtus nobilitat.*

'l Welk doende enz."

— Uit het verslag, dezer dagen door gedep. staten aan de staten der provincie Zuidholland gedaan, laten wij hier nog eenige bijzonderheden volgen.

Omtrent het armwezen verklaren gedep. staten dat er in 1858, ten gevolge van verschillende oorzaken, minder armoede werd geleden. Daartoe bragt de niet strenge winter bij, zoo mede de daling der prijzen van de levensmiddelen en het werk, dat voorhanden was, om de talrijke klasse, welke bij den minsten stilstand in den arbeid tot gebrek vervalt, voor armoede te bewaren. Meerdere zorg voor de toekomst, door spaarzaamheid, wordt die klasse door gedep. staten aanbevolen. » Er zal een groote stap zijn gedaan, zeggen zij, in het belang niet alleen der volksklasse, maar in dat der geheele maatschappij, wanneer men bij den arme het bewustzijn zal hebben weten op te wekken, dat hij, op eigene krachten steunende, zich een beter en eervoller toekomst opent, dan wanneer hij de handen in den schoot legt, en met zijn gezin ten koste zijner medeburgers leeft. Het belang dat de staat er bij heeft, dat het getal bedeelden binnen de engste grens worde beperkt, is zoo overwegend, dat wij gaarne van de strekking gewag maken, die zich in deze provincie openbaart, om zoo veel mogelijk daartoe mede te werken." Gedep. staten treden daarna weder in eenige bijzonderheden over de werking van de armenwet, en doen op nieuw als hunne ondervinding kennen, dat de wetgever zich van hare werking betere uitkomsten heeft voorgesteld dan gebleken is het geval te zijn. De poging om de zorg voor de armen op de kerkelijke of bijzondere liefdadigheid te doen overgaan, mislukt gedurig; vele armen, vroeger door de kerkelijke besturen verpleegd, komen ten laste der algemeene armbesturen; teregtwijzigingen en opwekkingen zijn van wege de hooge kerkelijke besturen gedaan, om vele armbesturen meer in den geest der wet te doen handelen. Vele klagten rijzen ook over het bij die wet aangenomen beginsel, tot aanwijzing der geboorteplaats als onderstands-domicilie. Sommige gemeenten lijden daardoor in hare geldmiddelen. Met nadruk hebben gedep. staten ook in 1858 aangedrongen op de afschaffing of vermindering van subsidiën uit de gemeente-fondsen, aan instellingen van liefdadigheid verstrekt. Het bedrag dier subsidiën beliep in 1856 *f* 646,128, in 1857 *f* 729,126; zijnde dus in laatstgenoemde jaar bij de *f* 83,000 meer dan in 1856. Volgens de goedgekeurde gemeente-begrootingen voor 1858, bedroegen de subsidiën *f* 628,518; op die voor de loopende dienst is toegestaan *f* 688,140, zijnde omstreeks *f* 58,921 meer dan in 1858.

Omtrent den landbouw wordt het volgende gezegd: Terwijl de staat van dezen tak van volksvlijt in de laatstverloopen jaren steeds van buitengewonen voorspoed getuigde, zijn de uitkomsten in het afgeloopen jaar over 't algemeen niet zoo gunstig geweest. Tamelijk goede prijzen, ofschoon veel minder dan vroeger, vergoedden alleen eenigzins de mindere opbrengst van vele producten. De graanoogst leed hier en daar door de felle hitte en hevige winden; over het geheel genomen leverde het graan een middelmatig beschot op, doch in sommige streken was de opbrengst gunstig. De aardappelziekte week meer en meer. De opbrengst der boter was, ten gevolge der aanhoudende droogte, niet zeer belangrijk; de prijzen stegen echter tot die in 1857 besteed, zoodat de landman aldus van dit product voldoende voordeelen genoot. Ook op den gezondheidstoestand van het rundvee lieten zich de gevolgen der droogte gevoelen. Dezelfde oorzaken deden de gras- en hooilanden aanvankelijk zeer ongunstig staan; later bekwamen die, althans op de lage gronden. De opbrengst bedroeg hier en daar 6000 à 7000 Ned. ℔ per bunder, doch kan gemiddeld niet hooger dan 2500 Nederl. ℔ worden gesteld, en alzoo nog eenigzins minder dan in het, hieromtrent reeds zoo ongunstige, jaar 1857; de weilanden zijn in den nazomer veel verbeterd, zoodat het vee tot in het laatst des jaars in de weide is kunnen blijven. De longziekte onder het vee vertoonde zich weder, even als vroeger, doch de aanfokkingen zijn belangrijk geweest, en over het algemeen zeer naar wensch geslaagd. Het vooroordeel, dat zich aanvankelijk bij de veehouders tegen de inenting der longziekte op het rundvee verklaarde, week grootelijks, zoodat de inenting met goed gevolg heeft plaats gehad. Terwijl, ondanks de ongunstige omstandigheden voor het botergemaak, de prijzen den landman voordeel verschaften, was de opbrengst van de kaas niet zeer gunstig.

Voorts ziet men uit het verslag dat de toestand der fabrieken over het algemeen zeer gunstig was en dat zelfs eenige zeer goede uitkomsten hebben opgeleverd. Voor de reeders was het afgeloopen jaar een der ongunstigste sedert langen tijd. De zee-assurantiën waren over het algemeen niet gelukkig. De vischhandel was weder zeer belangrijk en leverde goede uitkomsten op. De binnenlandsche handel in granen was niet voordeelig. De vraag naar boter en kaas voor het buitenland was niet groot. In den aanbouw van nieuwe schepen voor de buitenlandsche scheepvaart had bijna een volslagen stilstand plaats. Overigens bevat het verslag een aantal statistieke bijzonderheden nopens handel, landbouw, nijverheid enz., die uit de jaarlijksche verslagen nopens den toestand der verschillende gemeenten meerendeels bekend zijn.

's GRAVENHAGE, 14 Julij.

— Tot kantonregter te Geldermalsen is benoemd mr. E. Tielenius Kruythoff, advocaat te Tiel.

— Z. M. heeft goedgevonden te benoemen: tot 2den luit. bij het wapen der infanterie: bij het 1ste reg., C. P. van Pommeren, A. E. L. Wellan en A. J. C. Domis; bij het 2de reg., M. H. J. M. von Son; bij het 3de reg., W. Badon Ghyben, J. A. Obreen en W. C. Jeltes; bij het 5de reg., C. A. de Jager, J. baron Taets van Amerongen, C. J. B. Sprengers, A. F. C. Meijer en A. W. Heule; bij het 6de reg., F. L. Carré, H. van Dijk en C. A. H. van Bart; bij het 7de reg, G. H. Cool; tot 2den luit. bij het wapen der kavalerie: bij het 1ste reg. dragonders, A. baron van Dedem en H. G. J. Völcker; bij het 2de reg. dragonders, jhr. P. Gevaerts en J. I. Sprenger; bij het 5de reg. dragonders, P. P. Everts, K. Zegers Veeckens, jhr. G. J. E. de Pesters, W. G. L. de Vaynes van Brakell, jhr. F. A. de Jong van Beek en Donk en W. F. baron Snouckaert van Schanburg; tot 2den luit. bij het wapen der artillerie: bij het 1ste reg. vesting-artillerie, B. Dutry van Haeften, J. G. F. van Houtum, H. A. Perk, A. Veen Valck, W. C. T. Kuyper, J. G. baron Taets van Amerongen en J. A. Frieswijk; bij het 2de reg. vesting-artillerie, A. L. W. Seyffardt, jhr. H. J. M. de Casembroot, J. J. Meyen, jhr. A. D. J. Calkoen en jhr. W. P. Barnaart; bij het 3de reg. vesting-artillerie, A. Kool, M. A. Kuytenbrouwer, L. M. C. Rollin Conquerque, E. F. Jochim, jhr. W. C. Godin de Pesters, M. A. Luyken Glashorst en J. F. Diemer; tot 2den luit. bij het corps ingenieurs, mineurs en sapeurs: H. T. Schalken, G. Polvliet en J. F. Klinkhamer; tot 2den luit. bij het leger in Oost-Indië: bij het wapen der infanterie, F. H. Albrecht en F. de Lannoy; bij het wapen der artillerie, S. P. van Kakum; bij het corps der genie en sapeurs, L. J. Resner, C. Krabbe, J. Jarman en L. A. Laurillard Fallot. Allen kadets herkomstig van de kon. militaire akademie.

De officier van gezondheid der 3de kl., N. van Terveen, is bevorderd tot officier van gezondheid der 2de kl.

— Bij kon. besluit van 9 dezer is aan den heer P. W. Bijnen, op verzoek, eervol ontslag verleend als landmeter der 1ste kl. bij het kadaster, en is benoemd tot landmeter der 1ste kl. bij het kadaster, de heer A. G. Hessels, thans landmeter van de 2de kl.

— Bij kon. besluit van 9 dezer is aan den heer H. Bouman, emeritus hoogleeraar aan de Utrechtsche hoogeschool, een pensioen verleend van *f* 3283 's jaars.

— Z. K. H. prins Frederik heeft den baron L. de Wrede, kamerheer van Z. M. den koning van Zweden en Noorwegen, in een bijzonder gehoor ontvangen. Binnen eenige dagen wordt alhier een buitengewone gezant van den nieuwen koning van Zweden en Noorwegen verwacht, ten einde het officiële berigt aan het Ned. hof over te brengen van het overlijden van zijn voorganger en van de optreding van den nieuwen vorst.

— De minister van binnenl. zaken zal op Zaturdag a. s. geen gehoor verleenen.

— Gisteren heeft aan het ministerie van marine de aanbesteding plaats gehad van houtwaren voor de marine-etablissementen te Amsterdam en aan den Helder, waarvan de voornaamste aannemers zijn geworden de heeren Doublet, Kost van der Hans en van Gelder, te Amsterdam. Ditmaal zijn deze leveringen voor lagere prijzen dan vroeger aangenomen.

— Men verneemt uit Rijswijk; dat aldaar gisteren de opgraving heeft plaats gehad van het lijk van mevrouw R., hetwelk aldaar sedert ongeveer eene maand begraven was. Men vermoedt, dat het daar ter plaatse loopende gerucht van vegiftiging, door of op die dame gepleegd, aanleiding heeft gegeven tot dezen maatregel en dat er aanvankelijk niets ontdekt is wat aan dit vermoeden eenigen grond van zekerheid bijzet.

— In de zitting van de prov. staten van gisteren is ingekomen een verzoekschrift van ingezetenen van Gouda, waarin zij verzoeken dat de staten door een adres den aanleg van een spoorweg tusschen Gouda en Scheveningen ondersteunen. Het voorstel van ged. staten tot het verleenen van tegemoetkoming aan de besturen der gemeenten Rijnsburg, Voorhout, Nieuwveen enz. in de kosten van opbouw of herstelling van schoollokalen werd aangenomen. Ook werden aangenomen: 1°. het ontwerp-tarief voor de heffing van doorvaartgelden ten behoeve van de provincie, door de schutsluis aan de Gouwe, en 2°. het ontwerp-reglement van politie op de vaart door die sluis en brug. Aan het doofstommen-instituut te Rotterdam werd eene buitengewone subsidie van *f* 3,500 verleend.

In de zitting van heden hebben de heeren Sikkel Groos, Tieboel Siegenbeek, Huyser, C. W. Hubrecht en Geraerds Thesingh een schriftelijk voorstel gedaan, strekkende om bij de prov. begrooting voor 1860 even als het vorige jaar eene toelage van *f* 500 toe te kennen voor de kweekschool voor onderwijzers te Leyden.

De heer Léon heeft rapport uitgebragt uit naam der commissie, in wier handen werd gesteld het gewijzigd ontwerp-besluit, betreffende de van kracht zijnde prov. reglementen en verordeningen, tegen wier overtreding geldboete of gevangenisstraf is bedreigd. De conclusie strekte om het voorstel van ged. staten goed te keuren. De Heer Huyser heeft een amendement voorgesteld, de strekking hebbende om het reglement op het vervaardigen, keuren, ijken, herijken en gebruiken der botervaten in de provincie Zuidholland niet op te nemen onder den staat der reglementen, welke zijn vervallen of niet meer verbindend verklaard, maar onder dien der verordeningen, welke voortdurend van kracht zijn. Dit amendement met 58 tegen 4 stemmen *verworpen* zijnde (voor de heeren: Tieboel Siegenbeek, Huyser, Jongkindt Coninck en Sikkel Groos), is het ontwerp-besluit met algemeene (60) stemmen *aangenomen*.

De commissie der staten, belast met de behandeling van het vraagstuk der spoorwegen, heeft haar nader rapport opgemaakt en daarin de motiven doen kennen, welke haar hebben bewogen, om aan de lijn van Gouda naar Scheveningen verreweg de voorkeur te geven boven die van Leyden naar Woerden. Zij acht de lijn van Scheveningen naar Gouda uit onderscheidene oogpunten verre verkieslijk boven die van Woerden naar Leyden.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Zitting van Woensdag 13 Julij.

In deze zitting heeft de heer van Hoëvell de door hem aangekondigde interpellatie gehouden betrekkelijk de uit Oost-Indië laatstelijk ontvangen berigten, met betrekking tot de in Banjermassing ontstane onlusten en aldaar gepleegde gruwelen. Hij schetste in den aanvang zijner rede den toestand van den Indischen Archipel en de moeijelijkheden waarmede het Indische bestuur, naar hij meende, door eigen toedoen, te worstelen had. Men zou aldaar, gelijk hij opgaf, ongelukkig zijn in de keuze van ambtenaren, geroepen om gewigtige betrekkingen te bekleeden, en handelingen plegen, die er toe leiden moesten om gebrek aan overeenstemming tusschen den minister van koloniën en den gouverneur-generaal te doen ontstaan. Als gevolg van den geest van ontevredenheid, die in die streken zich meer en meer openbaarde, wees hij op de noodzakelijkheid waarin men zich in den laatsten tijd bevonden had, om menigvuldige expeditiën uit te zenden tot herstel van aangerand gezag. Meer bepaaldelijk behandelde hij die tegen Boni gerigt, welker uitslag hij als geheel onvoldoende aanmerkte. Door die rampzalige expeditie waren millioenen schats in honderden menschenlevens opgeofferd. Het gebeurde te Banjermassing, dat aan 50 Europeanen met vrouwen en kinderen het leven moet hebben gekost, ging hij in bijzonderheden na, en vroeg of de opstand aldaar niet te voorkomen ware geweest, of het plaatselijke bestuur vóór en bij den opstand zijn pligt had gedaan, of de gouverneur-generaal niet buiten den resident om aangaande het gevaar gewaarschuwd was geweest. Het doel waarmede hij zijne interpellatie deed, verklaarde hij, was tweeledig: vooreerst om te weten of de minister de kamer gerust kon stellen, door haar te overtuigen dat de toestand in Indië naar wensch was; ten tweede om, in het tegenovergestelde geval, den minister aan te sporen alsdan tot het nemen van krachtige maatregelen over te gaan.

De minister van koloniën zeide het eerste deel der rede van den vorigen spreker niet te zullen beantwoorden, als bevattende dit meer diens eigen beschouwingen over het Indisch bestuur; willende hij echter door zijn stilzwijgen niet geoordeeld worden de geuite meeningen over dat bestuur te beamen. Zich bij het onderwerp der interpellatie bepalende, toonde de minister aan, dat de laatste gebeurtenissen in Indië geen gevolg waren geweest van weifeling en gebrek aan veerkracht bij de regering, maar dat de oorzaken daarvan hooger op te zoeken waren. De redenen waren vooral de indruk van de voorvallen in Britsch-Indië op de bevolking in den Indischen Archipel; de moeijelijkheden ondervonden en nog ondervonden wordende bij de pogingen om het Nederlandsche gezag op de buitenbezittingen uit te breiden; de toeneming van bedevaartgangers naar Mekka, die, terugkeerende, zich beijverden om onlusten aan te stoken. Over al de laatstelijk ondernomen expeditiën tegen oproerige streken wilde de minister niet gewagen. Hij bepaalde zich bij die van Boni, welke door de handelingen dier plaats noodig was gevonden. Zelf gewenscht hebbende dat die nu geen plaats gehad hadde, misbillijkte hij het gebeurde echter niet. De zaak was niet als mislukt te beschouwen, daar twee hoofdplaatsen waren ingenomen, en de vorstin genoodzaakt was geworden de wijk naar elders te nemen, verheugende het hem te kunnen berigten dat, naar hij vernomen had, zich verschijnselen hadden opgedaan, die mogten doen hopen dat toenadering van de andere zijde gewenscht werd. Daar de staatkunde in Indië te volgen vredelievend moet zijn, wenschte hij dat die hoop zich mogt verwezenlijken.

Omtrent de gebeurtenissen te Banjermassing deelde hij mede eerst heden morgen de omstandige berigten te hebben ontvangen. De opstand was eensklaps uitgebroken, en bleek uit uitgebreide vertakkingen te bestaan. De oorzaken daarvan moeten gezocht worden: 1°. in de regeling der troonsopvolging van den laatsten Sultan, eene moeijelijke zaak in het algemeen, die bij elke gelegenheid tot onlusten kan aanleiding geven. 2°. in de godsdienstdweeperij der teruggekeerde Mekkagangers, die in de onlusten de aanvoerders zijn geweest. Op deze laatsten moet vooral het oog gehouden worden, zijnde daaromtrent maatregelen genomen, niet vatbaar om openbaar te maken, maar dienende en reeds gediend hebbende tot leiddraad bij zekere eventualiteiten.

Aangaande de slotvragen tot hem gerigt, merkte hij op, dat hij de kamer de geruststelling kon geven dat de regering waakte en handelde, maar dat hij haar niet zoo volkomen gerust kon stellen ten aanzien van den geest der bevolking op de buitenbezittingen, waarvoor men steeds op zijne hoede moest wezen, hetgeen het bestuur zich tot een pligt zou stellen niet uit het oog te verliezen.

De heer Duymaer van Twist geloofde niet dat de invloed van het gebeurde in Britsch Indie zoo groot was geweest; waarschuwde tegen de gevolgen eener te spoedige uitbreiding van het nederlandsch gezag, en gaf als zijne meening te kennen dat de bedevaartgangers, waaromtrent hij zelf genoodzaakt was geweest, eene nieuwe verordening in te voeren, niet overal aanstokers van onlusten waren. Ten aanzien van de onlusten te Banjermassing trad hij in een aantal bijzonderheden, door hem geput uit bij hem ontvangen particuliere geloofwaardige berigten. Volgens die tijdingen zou het kwaad zijne oorzaak hebben in vroeger wanbesturen, in moeijelijkheden ontstaan bij den dood van den laatsten Sultan, in het gemis van overeenstemming van den regerenden Sultan en den rijksbestierder enz., in de bewegingen van een Mohammedaanschen geestdrijver, die zich tot taak gesteld had de christenen uit te roeijen, en wiens partij zich aansloot aan de aanhangers van den tegenwoordigen Sultan en hen die een ander wenschten aangesteld te zien, welke allen zich eindelijk onverwachts tegen het Nederlandsche gezag keerden, en daarbij zoo bedektelijk te werk gingen, dat de autoriteiten en verdere aldaar gevestigde Europeanen in langen tijds niets kwaads vermoedden.

Daar de ontvangen inlichtingen aan den heer van Hoëvel niet voldoende voorkwamen, gaf hij den wensch te kennen om later, als de minister den inhoud der ontvangen berigten en bijzonderheden zou kennen, op de zaak terug te komen.

Nadat de minister den heer Duymar van Twist te kennen had gegeven dat hij dezen afschriften zou doen toekomen van stukken rakende het door hem behandelde onderwerp, om daarvan gebruik te maken, werd de discussie over deze interpellatie gesloten verklaard.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 12 Julij.

Lord Russell heeft in het lagerhuis kennis gegeven van het teekenen der vredes-preliminairen door keizer Napoleon en den keizer van Oostenrijk. Hij gaf daarbij de verzekering, dat keizer Napoleon geene aanspraken maakt op Savoye, noch op eenig ander grondgebied, ter uitbreiding der Fransche grenzen.

— Men verwacht dat het vermaarde schip *Great Eastern* binnen eene maand gereed zal zijn om eene reis te ondernemen. Het zal dan in zijn geheel een millioen £ gekost hebben.

— Op 28 Junij is te Llanelly, nabij Swansea, een man overleden in den ouderdom van 104 jaren. Hij laat eene weduwe na van 60 jaren, met wie hij slechts één jaar getrouwd was.

FRANKRIJK.

PARIJS, 13 Julij.

Het vermoeden van velen dat uit den wapenstilstand de vrede zou geboren worden, is zoo spoedig en onverwachts in zekerheid veranderd, dat niemand aan de eerste tijding van het sluiten van den vrede geloof durfde schenken, tot op het oogenblik dat het kanon der Invaliden daarvan eene officiële bevestiging gaf. Bij de vreemde gezantschappen werd zelfs deze tijding met verrassing ontvangen. Terstond werden van vele woningen vlaggen uitgestoken en des avonds had er eene algemeene illuminatie plaats. Volgens de depêche van den keizer aan de keizerin zijn de grondslagen van den vrede de volgende: Er zal een Italiaansch staten-verbond zijn onder het eere-voorzitterschap van den Paus; de keizer van Oostenrijk staat zijne regten op Lombardije aan den keizer van Frankrijk af, die dezelve overdraagt aan den koning van Sardinië; de keizer van Oostenrijk behoudt Venetië, maar het maakt een deel uit van het Italiaansche staten-verbond; er zal eene algemeene amnestie uitgevaardigd worden. Dat deze schikkingen nader omschreven en met de goedkeuring der groote Europesche mogendheden moeten bekrachtigd worden, blijkt uit de depêche zelve. De keizer van Oostenrijk staat niet Lombardije, maar zijne regten op Lombardije af; die regten zijn door hem verkregen door het tractaat van 1815 en de onderteekenaars van dat verdrag zullen nu ook, meent men, geroepen moeten worden om het Italiaansche vraagstuk op nieuw te regelen. Deze gevolgtrekking kan men ook maken uit hetgeen gezegd wordt omtrent de oprigting van een Italiaansch staten-verbond, onder voorzitting van den Paus. Een zoodanig verbond mag wel met medewerking van al de mogendheden tot stand gebragt worden, want het zal talrijke moeijelijkheden ondervinden. Van de onderscheidene regeringsvormen in Italië heeft juist die in den Kerkelijken Staat het meest behoefte aan hervorming, en de keizer van Frankrijk zal verpligt zijn die hervorming tot stand te brengen, zoo als hij die zelf heeft aangewezen in zijnen brief aan den heer Edgard Ney in 1849. Het liberale Sardinië en het reactionnaire Rome door eenen band te willen vereenigen, dat zou eene onmogelijke zaak zijn. Nu aan den Paus het voorzitterschap van den Italiaanschen bond wordt aangeboden, moet hij, bij de aanvaarding van dit voorregt, ook de verpligtingen op zich nemen die den geest des tijds daaraan toekent, en hij moet in zijne staten het voorbeeld van hervorming geven. Zoo niet dan kan Europa aan de gemaakte schikking zijne goedkeuring niet schenken en Italie zou, in plaats van eene ontwikkeling, uit de nieuwe orde van zaken slechts eene aanleiding tot bloedige onlusten verkrijgen.

De voorwaarden waarop de vrede is gesloten heeft, men kan het niet loochenen, bij velen teleurstelling verwekt. De verkregen uitslag staat, meent men, niet in verhouding met de gedane opofferingen en beantwoordt niet aan de verwachting dat Oostenrijk geheel uit Italië zou verdreven worden. De dagbladen laten zich nog weinig over dit onderwerp uit. *L'Univers* en *le Pays* zijn te vrede. »De vrede van Villafranca," zegt het laatste blad, »is de roemrijkste die ooit door een Fransch souverein is gesloten." De *Patrie* zegt zeer lakonisch: »De uitslag van den oorlog is dus de oprigting van een Italiaansch staten-verbond." De *Constitutionnel* beweert dat ook Peschiera en Mantua begrepen zijn in hetgeen onder den naam van Lombardye aan Sardinië wordt afgestaan, maar dit blad verkeert, naar de Oostenrijksche berigten te oordeelen, in eene dwaling. Al wat achter den Mincio ligt blijft aan Oostenrijk. In alle kringen verwekt de spoed, waarmede de vrede is tot stand gekomen, verbazing en men vraagt zich af welke houding Engeland, Rusland en Pruissen nu zullen aannemen.

Dat de voorwaarden van den vrede in Italie veel teleurstelling zullen verwekken is niet twijfelachtig.

— *L'Univers* heeft zich door zijne verregaande hevigheid eene tweede waarschuwing op den hals gehaald. Volgens die waarschuwing heeft dit blad zich schuldig gemaakt aan het geven van publiciteit aan een geschrift uit het buitenland, hetwelk lasterlijke aanvallen bevat tegen het Fransche volk, de regering, de godsdienst en het leger. Het bedoelde geschrift is: *Enquête sur le 2 Décembre etc.*

— De tentoonstelling van schoone kunsten, die den 13den April werd geopend, is thans gesloten. Zij is door ongeveer 3 millioen personen bezocht.

ITALIE.

Het *Dagblad van Rome* geeft thans een uitvoerig verhaal van het gebeurde te Perugia. Slechts een klein gedeelte van hetgeen de overige Italiaansche bladen hebben gemeld wordt als overdreven beschouwd, en verreweg het meeste als waarheid erkend, hoewel het op rekening moet gesteld worden van de verbittering der soldaten, die door de hevigheid van den tegenstand tot het uiterste waren vervoerd. Dat ook onschuldige personen werden getroffen is in eene zoo hevige worsteling onmogelijk te vermijden en heeft overal plaats, waar de soldaten geroepen worden om tegen de opstandelingen te strijden. Overigens, zegt genoemd blad, is alles vergoed door de edelmoedigheid van den Paus, die door eene aanzienlijke geldsom in de behoefte heeft voorzien van de ongelukkigen die in deze omstandigheden hebben geleden.

— De heer d'Azeglio, Sardinisch commissaris, is te Bologna met geestdrift ontvangen. Zijne volmagt, betreffende de militaire zaken, omvat de legatiën Ferrara, Bologna, Ravenna en Forli.

— Uit Rome meldt men dat kardinaal Antonelli zich nog moeijelijk in de tegenwoordige omstandigheden kan schikken. Hij heeft op het punt gestaan van aan den Sardinischen zaakgelastigde zijne paspoorten toe te zenden; die maatregel is echter door tusschenkomst van onderscheidene andere kardinalen verdaagd.

— Te Napels hebben de pogingen door een 200-tal Zwitsersche troepen, in dienst van den koning van Napels, in het werk gesteld, om een opstand te weeg te brengen, wantrouwen doen ontstaan in een deel der overige Zwitsersche manschappen. Omstreeks 2000 Zwitsers zullen, naar men meldt, uit de dienst ontslagen en naar hun vaderland teruggezonden worden.

Berigten uit genoemde stad spreken op nieuw van een opstand onder de Zwitsersche soldaten, die echter door de andere troepen was bedwongen. Daarbij zouden van de eersten 75 man gedood en 233 gekwetst zijn. Het is echter niet onwaarschijnlijk dat dit berigt eene herhaling of nadere opgave is van het onlangs aldaar gebeurde.

PRUISSEN.

BERLIJN, 12 Julij.

Ten gevolge van het sluiten van den vrede hebben de troepen, die naar het westen op marsch waren, bevel ontvangen dien togt te staken.

— Van een Beijersch bataillon, dat dezer dagen eenen langen marsch had gedaan, zijn op een dag 8 man dood nedergevallen.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 12 Julij.

De keizer wordt heden alhier terug verwacht.

— Door de *Oest. Corr.* worden de grondslagen waarop de vrede is geteekend volgenderwijze omschreven: Oostenrijk en Frankrijk zullen de oprigting begunstigen van eene Italiaansche confederatie, tot welke Oostenrijk toetreedt. Lombardije wordt tot aan de linie van den Mincio afgestaan. Mantua, Peschiera en Borgeforte benevens het geheele Venetiaansche gebied verblijven aan Oostenrijk. De vorsten van Toscana en Modena keeren naar hunne staten terug. Er wordt eene algemeene amnestie uitgevaardigd.

— Nog niet lang geleden heeft de *Wien. Zeit.* een berigt opgenomen betreffende den staatsburgerlijken toestand der Israëliten, waarin gezegd werd, dat alle vroegere beperkingen, hen betreffende, waren opgeheven. In strijd hiermede heeft de regtbank van Kalvaria een veroordeelend vonnis gewezen tegen een Israëliet, aangeklaagd ter zake van het houden eener dienstbode van de Christelijke godsdienst. Daarin wordt vermeld, dat de bepaling, ten dien opzigte uitgevaardigd in 1789, zoowel in Gallicië als in Hongarije nog van kracht is.

— Eenige dagen geleden hielden alhier een aantal krijgsgevangenen verblijf, meestal Sardiniërs, waaronder echter ook een aantal Franschen. Eene groote volksmenigte had zich uit dien hoofde voor de kazerne Frans-Jozef geschaard, alwaar deze krijgslieden, waaronder ook Afrikaansche jagers en Zouaven, zich aan de ramen vertoonden. Bij deze gelegenheid toonde de bevolking dat zij in het betoonen van medelijden voor ongelukkigen niet bij de Franschen behoeft achter te staan. Brood, sigaren, bier, geld enz. enz. werd hen in eene groote hoeveelheid toegereikt. De gevangenen lieten zakken, aan touwen of doeken gehecht, nederdalen, en in een oogenblik waren die met allerlei voorwerpen gevuld. In de kazerne had mede eene groote verbroedering plaats tusschen de gevangenen en de soldaten, die meestal uit Hongaren en Polen bestonden. De ligtheid van het schoeisel der Zouaven en hunne wijde broeken, zoo gemakkelijk bij verschillende bewegingen, trok in 't bijzonder de aandacht onzer soldaten.

OOST-INDIE.

BATAVIA, 24 Mei.

Het is thans bekend dat een 12-tal ingezetenen van Batavia zijn benoemd tot curatoren van een hier op te rigten gymnasium.

— Met de laatste maal is uit Nederland alhier aangekomen jhr. Ph. Fr. von Siebold. »Wij vernemen," zegt het *Bat. Handelsblad*, »dat hij voor de Ned. Handelmaatschappij eene zending naar Japan heeft op zich genomen, vooral met het oogmerk, om door zijne bekendheid met Japan, de voortbrengselen en nijverheid van dat rijk en nieuwe uitvoer-artikelen op te sporen en aan te wijzen."

— Volgens berigten van 28 April was er geene verandering in den politieken toestand van Celebes gekomen. Mogt het vertrek der troepen van Badjoa den gezonken moed der Boniren eenigzins hebben doen stijgen, verslagenheid zal echter spoedig weder in het vijandelijke rijk terugkeeren bij het vernemen van het alom verspreide berigt, dat de expeditionaire magt te Macassar verblijft met het voornemen om den aanval van onze zijde op nieuw met kracht door te zetten, — tot staving van welke berigten voorzeker veel zal bijdragen het achtereenvolgens doen oprukken van beschikbare troepen uit Macassar naar de noorder districten. De ziektetoestand der troepen onderging weinig verandering. De zieken te Makassar herstellen langzamerhand; maatregelen worden genomen tot beveiliging der gouvernements-landen tegen onverhoedsche aanvallen, en men zal den noodigen tijd hebben tot reorganisatie van onze militaire magt en het aanvoeren van versterkingen, aangezien nieuwe bewegingen van aanvallenden aard tegen Boni eerst tegen de maand October of November kunnen beginnen. Dan zal men zich niet meer overgeven aan bedriegelijke illusiën over den invloed van personen en het gevolg van onderhandelingen, en de betere uitkomsten zullen dan ook niet uitblijven.

— Op 15 April is ter reede Padang aangekomen het stoomschip *Montrado*, aan boord hebbende het lijk van den luitenant ter zee J. P. Uyttenhooven, die op het eilandje Boerong, gelegen voor in de baai van Saribanao op de noordkust van Sipora (Pageh eilanden), als het slagtoffer zijner ambitie, der hem opgedragen dienstverrigtingen en van zijn goed vertrouwen op de barbaarsche bewoners der kampong Saribanao, was gevallen. Terwijl hij bezig was op het genoemde eilandje waarnemingen te doen tot het in kaart brengen van de Zeebloemstraat, werd hij met twee Javaansche matro-

zen op eene verraderlijke wijze door de bewoners der kampong Saribanao vermoord. 4 matrozen en een loods werden gewond. De zeemagt verliest aan den heer Uyttenhooven een veelbelovend en ijverig officier, zijne kameraden een waren vriend. De *Montrado* zou den 18[den] April naar de baai teruggkeeren om de moordenaars te straffen.

— Aanhoudende stormen en zware regens hebben in de laatste dagen van de maand April op de westkust van Sumatra veel schade aan wegen en bruggen aangerigt; de koffijaanplantingen hebben op sommige plaatsen daardoor veel geleden, vooral in de zuidelijke districten van Padang, hetgeen te bejammeren is, omdat de oogst aldaar beloofde zeer voordeelig te zullen zijn.

Op 15 Maart heeft er eene hevige uitbarsting van den vulkaan Talang plaats gehad.

— Te Soerabaija is in den hoogen ouderdom van nagenoeg 85 jaren overleden de horologiemaker en zendeling-leeraar van Emde, aldaar bekend onder den naam *vader van Emde*. Hij was ook een vader voor velen; velen heeft hij gered van een weg, waarop zij hun verderf te gemoet gingen; velen onderhield hij van zijnen arbeid en aalmoezen, die hij voor hen vroeg en ontving; in zijne nederigheid en armoede heeft hij meer weldaden bewezen, dan menige van zijne Indische tijdgenooten.

Burgerlijke Stand.

Van den 7 tot en met den 13 Julij 1859.

BEVALLEN: S. Andree, geb. van Heusden, Z. — D. Wijnbeek, geb. van Leeuwen, D. — J. M. Colpa, geb. Midderhof, D. — S. Flandrijn, geb. Wassenburg, D. — J. W. de Romijn, geb. Albers, Z. — S. M. Bink, Z. — C. L. Zijdenbos, geb. van Soldt, D. — J. M. Haarlem, geb. van Born, D. — M. la Lau, geb. le Feber, Z. — C. Kruit, geb. Ranselaar, Z. — C. A. Benneman, geb. Gutberlet, Z. — C. Rodenburg, geb. van der Poel, D. — J. M. van Dorp, geb. van Iterson, D. — C. J. M. Kraaneveld, geb. Bomlie, Z. — H. van Haarlem, geb. Henssen, Z. — W. Hazelhorst, geb. Nieuwenhuyzen, Z. — M. E. van den Berg, geb. Wetselaar, Z. — A. Gijsman, geb. van Herten, Z. — L. Mattern, geb. Rietveld, Z. — J. Hanno, geb. Leget, Z. — E. A. M. Driessen, geb. von Forckenbeck, Z. — J. L. van der Koelen, geb. Verhoeven, Z. — J. de Groot, geb. Felder, Z.

GEHUWD: Z. A. Roozendaal, Jm. en J. C. Brummelkamp, Jd. — J. Halbmeijer, Wed[r]. en M. J. van der Kamp, Wed[e]. — P. Helvenstein, Jm. en S. de Klerk, Jd. — J. Suzan, Jm. en S. M. de Gunst, Jd. — C. G. Soff, Wed[r]. en S. H. Pickee, Jd. — M. van Rijn, Wed[r]. en C. W. de Vroede, Jd.

OVERLEDEN: H. Verwer, 60 j. — M. A. Poptie, D., 11 m. — G. Kleinhans, 29 j. — A. M. E. Rollandet, D., 14 d. — H. Betel, Z., 12 j. en 7 m. — P. J. Kallenberg, Z., 5 m. — P. Waasdorp, D., 11 m. — H. J. de l'Ecluse, Z., 15 m. — P. de Mey, 61 j. — A. van der Mark, D., 8 m. — S. Melet, geb. Schouten, 77 j. — A. C. Maleys, geb. Smit, 46 j. — M. L. Timmermann, geb. Webeler, 42 j. — M. van der Linden, Z., 3 m. — J. H. van Waalwijk, 32 j. — J. A. van der Bijl, Z., 6 m.

STADS-BERIGTEN.

VERGADERING van den Gemeenteraad van Leyden, Zaturdag den 16[den] Julij 1859, 's namiddags ten 2 ure.

Onderwerpen:

1°. Rekeningen over 1858, van:
   a. Den Schuttersraad der dienstdoende Schutterij.
   b. De Kamer van Koophandel en Fabrieken.
   c. Het Werkhuis.
   d. Het Gereformeerde Minnen of Armen Oude Mannen en Vrouwenhuis.
   e. Het Evangelisch Luthersch Weeshuis.
   f. Het H. G. of Armen Wees- en Kinderhuis.
   g. De Onderwijzers Kweekschool.

2°. Adres van M. J. Schretlen, om ontslag als heelkundige in het Gasthuis.

3°. Adressen van Prof. T. W. J. Juynboll, Prof. J. van der Hoeven en M[r]. H. P. J. Tollens, waarbij zij ontslag vragen als Curatoren van het stedelijk Gymnasium.

4°. Benoeming van 3 leden, buiten den Raad, in het bestuur van het Werkhuis.

5°. Voordragt tot onderhandsche verpachting der Tienden onder Leyderdorp.

6°. Adres van A. Oltshoorn, om vergunning tot het verbreeden van eene brug aan het Haarlemmertrekpad.

7°. Adressen van J. Kooreman c. s., om uitlozing in het stads-riool.

8°. Adres van S. van der Paauw, om het gebruik van gemeente-eigendom.

KERKNIEUWS.

AMSTERDAM, 13 Julij. Door den kerkeraad der Nederd. herv. gemeente is uit het vroeger vermelde 6-tal predikanten het volgende 3-tal gevormd: DD. Berlage, th. doct. te Zalt-Bommel; Laurillard, th. doct. te Leyden; en Schuuring, te Hoorn, en daaruit beroepen d[r]. E. Laurillard, pred. te Leyden.

ROTTERDAM, 13 Julij. Door den kerkeraad der Ned. herv. gemeente alhier is tot predikant beroepen d[r]. J. G. Schuuring, thans pred. te Hoorn.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

WOENSDAG 13 Julij.

			Laagst.koers	Hoogst.koers	Gebleven
NEDERLAND Werkelijke Schuld . . .	à 2½	pCt.	64½	64¾	64[illegible]
Dito Certificaten	〃 3	〃	76⅝	77	76[illegible]
Dito dito	〃 4	〃	97½	98	97[illegible]
Amortisatie Syndicaat	〃 3½	〃	93	—	—
Handelmaatschappij	〃 4½	〃	128	129¼	—
O. I. Leening	〃 4	〃	96¾	—	—
Aandeelen Holl. Spoorweg	〃 4½	〃	—	—	—
Dito Rijn-Spoorweg	〃 4½	〃	—	—	—
BELGIE, ...	〃 2½	〃	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	〃 2½	〃	52¼	—	—
Dito dito	〃 4½	〃	—	—	—
FRANKRIJK, Certif.	〃 3	〃	—	—	—
Dito dito	〃 4½	〃	—	—	—
SPANJE, Obligatiën	〃 1½	〃	32	32¼	32
Dito Obligatiën	〃 3	〃	44¼	44⅝	—
Dito Binnenl. à 6 m.	〃 3	〃	42	42⅜	42
Bewijzen Coupons			4 1/16	4⅛	—
PORTUGAL, te Londen	〃 3	〃	45⅛	45⅛	45⅛
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	〃 5	〃	104⅛	—	—
Dito dito 1828 en 1829	〃 5	〃	102⅛	—	—
Certif. bij dito 1831 en 1833 . .	〃 5	〃	90	—	—
Dito 1840	〃 4	〃	87	—	—
Dito bij STIEGLITZ & C°.	〃 4	〃	87	—	—
Dito dito Nieuwe	〃 4	〃	—	—	—
Inschrijving in Assign.	〃 6	〃	—	—	—
Certificaten van dito	〃 6	〃	66	—	—
POLEN, Aandeelen 1835	fl. 500	*f*	157	159	—
Dito Obligatiën	〃 4	pCt.	81¾	[illegible]	—
PRUISSEN, Obl. te Londen	à 4½	〃	100⅛	100⅜	—
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll.	〃 5	〃	—	—	—
Dito	〃 4	〃	—	—	—
Dito Metall.	〃 5	〃	60	62⅜	60[illegible]
Dito Nieuwe	〃 5	〃	78½	80¼	79⅞
Dito 1847	〃 2½	〃	31¼	32⅞	32[illegible]
BRAZILIE, 1824 100 £	〃 5	〃	—	—	—
SARDINIE, ...	〃 5	〃	—	—	—
PERU, Geldleening 1824	〃 4½	〃	—	—	—
VENEZUELA, Obligatiën 6 pCt. nu .	〃 5	〃	28¼	28¼	—
GRENADA, Obligatiën	〃 3½	〃	15¾	16	—
MEXICO, Obligatiën 1851	〃 3	〃	18¼	18 1/16	18⅛
N.-AMERIKA, Bankactiën			—	—	—

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. C. DRABBE.